

การดำเนินการกรณีน้ำผลไม้บรรจุขวดจำหน่ายบนรถเข็น

ตามที่มีการเผยแพร่ข้อความทางสื่อออนไลน์ว่ามีการลักลอบผลิตน้ำส้มบรรจุขวดจำหน่ายซึ่งไม่ถูกสุขลักษณะ โดยเอาหัวน้ำส้มผสมกับน้ำประปาเดิมชั้นทสกร และสี เป็นต้น ซึ่งทางสาธารณสุขจังหวัดสระบุรีและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ลงพื้นที่ตรวจสอบพบชาวเวียดนามมีการดำเนินการผลิตจริง โดยมีการเอาน้ำประปามาผสมกับหัวน้ำส้มและใช้ชั้นทสกร

สำนักงานขอแจ้งแผนดำเนินการในกรณีดังกล่าว ดังนี้

มาตรการทางกฎหมาย

1. สถานที่ผลิต

1.1 กรณีที่เป็นการผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย

(1) สถานที่ผลิตเข้าข่ายเป็นโรงงานผลิตอาหาร

สถานที่ผลิตเข้าข่ายโรงงาน คือ สถานที่ผลิตมีการใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้า หรือเทียบเท่าตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม (ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535) ต้องยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหาร (แบบ อ.1) พร้อมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ

โดยการอนุญาตสถานที่ผลิตอาหารพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบสถานที่ผลิตโดยใช้หลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 193) พ.ศ. 2543 เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร ซึ่งผู้ผลิตจะต้องจัดสถานที่ผลิตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับดังกล่าวจึงจะอนุญาตให้ผลิตอาหารได้

(2) สถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานผลิตอาหาร

สถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายโรงงาน กล่าวคือ สถานที่ผลิตที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงงาน ผู้ผลิตไม่ต้องยื่นขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหาร แต่ต้องยื่นขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน (แบบสบ.1) พร้อมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ โดยสถานที่ผลิตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 193) พ.ศ. 2543 เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร หากตรวจพบการผลิตอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 14 วรรค 1 มีโทษตามมาตรา 53 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีสถานที่ผลิตอาหารไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 193) พ.ศ. 2543 เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนประกาศซึ่งออกตามมาตรา 6(7) มีโทษตามมาตรา 49 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

1.2 กรณีที่เป็นการปรุงอาหารเพื่อจำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค (รถเข็น หาบเร่)

สถานที่ผลิตได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับเลขสถานที่ผลิตอาหาร แต่ต้องปฏิบัติตามสุขลักษณะในการปรุงอาหารที่เหมาะสม

2. ผลิตภัณฑ์

น้ำผลไม้บรรจุขวดจัดเป็นเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทต้องมีคุณภาพหรือมาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 356) พ.ศ. 2556 เรื่อง เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท โดยต้องไม่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพเจือปนอยู่ด้วย และหากเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เข้าข่ายเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทต้องมีคุณภาพหรือมาตรฐานตามประกาศกระทรวงว่าด้วยเรื่องเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท

กรณีที่ตรวจพบว่า

1) คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เข้าข่ายเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารผิดมาตรฐาน ฝ่าฝืนประกาศซึ่งออกตามมาตรา 25(3) มีโทษตามมาตรา 60 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

2) ชนิดและปริมาณของวัตถุเจือปนอาหารที่ใช้ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เข้าข่ายเป็นผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารผิดมาตรฐาน ฝ่าฝืนมาตรา 25(3) มีโทษตามมาตรา 60 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท แต่หากตรวจพบการใช้วัตถุเจือปนอาหารในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ ตามมาตรา 26(1) มีโทษตามมาตรา 58 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. การแสดงฉลาก

ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทต้องแสดงฉลากตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 367) พ.ศ. 2556 เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 356) พ.ศ. 2556 เรื่อง เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท อาทิเช่น การใช้ชื่ออาหาร หากเป็นเครื่องดื่มหรือน้ำผลไม้ที่มีหรือทำจากผลไม้ไม่ถึงร้อยละ 20 ของน้ำหนัก ให้แสดงชื่อว่า “น้ำรส ...% (ความที่เว้นไว้ให้ระบุชื่อและปริมาณเป็นร้อยละของผลไม้) หรือหากเป็นเครื่องดื่มหรือน้ำผลไม้ที่มีหรือทำจากผลไม้ตั้งแต่ร้อยละ 20 ของน้ำหนักเป็นต้นไป ให้แสดงชื่อว่า “น้ำ...%” (ความที่เว้นไว้ให้ระบุชื่อและปริมาณเป็นร้อยละของผลไม้) เป็นต้น

หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่คั้นหรือปรุงหน้าร้านและจำหน่ายตรงต่อผู้บริโภคได้รับการยกเว้นไม่ต้องแสดงฉลากตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 367) พ.ศ. 2556 เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ เนื่องจากผู้จำหน่ายสามารถให้ข้อมูลกับผู้บริโภคได้โดยตรง แต่ทั้งนี้ หากตรวจพบลักษณะการจำหน่ายโดยไม่มีการคั้นหรือปรุงหน้าร้าน (รถเข็น หาบเร่) และไม่มีการแสดงฉลาก ถือว่าเข้าข่ายเป็นการแสดงฉลากไม่ถูกต้อง ซึ่งต้องดำเนินการติดตามตรวจสอบสถานที่ผลิตต่อไป

กรณีที่ตรวจพบว่า การแสดงฉลากไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนประกาศซึ่งออกตามมาตรา 6(10) มีโทษตามมาตรา 51 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท

การตรวจสอบเฝ้าระวัง

เจ้าหน้าที่ดำเนินการสุ่มเก็บตัวอย่าง ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย เพื่อวิเคราะห์คุณภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 356) พ.ศ. 2556 เรื่อง เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท โดยเฉพาะ สี วัตถุให้ความหวานแทนน้ำตาล (ซัคคาริน) และจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค โดยเบิกจ่ายงบประมาณจากต้นสังกัด (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด)

คำแนะนำในการบริโภค

เพื่อความปลอดภัย ขอให้ผู้บริโภคเลือกซื้อผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ที่ได้คุณภาพมาตรฐาน หากพบว่า น้ำผลไม้ นั้นมีราคาถูกผิดปกติ ขอให้สันนิษฐานว่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้คุณภาพหรือมาตรฐาน

หากเป็นผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทควรสังเกตฉลากก่อนซื้อ อย่างน้อยต้องแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ดังนี้

1) ชื่อผลิตภัณฑ์และประเภทผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์อาหารนั้น ๆ คืออะไร เหมาะสำหรับผู้บริโภคกลุ่มใด

2) ชื่อและที่ตั้งสถานที่ผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถติดตามเมื่อเกิดปัญหาได้

3) เครื่องหมาย อย. เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์อาหารนั้นได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย

4) วัน เดือน ปีที่ผลิต วันหมดอายุ หรือควรบริโภคก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์อาหารนั้นยังคงมีคุณภาพดี ไม่เก่าเก็บ ไม่หมดอายุ และยังสามารถนำมาบริโภคได้

5) ส่วนประกอบ เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถบริโภคอาหารนั้นได้อย่างปลอดภัย หลีกเลี่ยงส่วนประกอบที่ไม่ต้องการ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ส่วนประกอบเปรียบเทียบคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ กับผลิตภัณฑ์อื่นซึ่งเป็นประเภทเดียวกันได้ ทั้ง ชนิดและปริมาณของส่วนประกอบ

6) อ่านปริมาตรสุทธิ เพื่อให้แน่ใจว่าได้รับผลิตภัณฑ์ในปริมาณคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป และสามารถเปรียบเทียบปริมาณของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ กับผลิตภัณฑ์อื่นซึ่งเป็นประเภทเดียวกันแต่ต่างยี่ห้อได้

7) อ่านข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลวัตถุเจือปนอาหาร ข้อมูลสำหรับผู้แพ้อาหาร การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ คำแนะนำในการบริโภค วิธีการใช้ วิธีการปรุง เป็นต้น

หากเป็นผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค (รถเข็น หาบเร่) ก่อนซื้อควรสังเกตสัญลักษณ์ของผู้จำหน่าย หากพบว่า รถเข็นสกปรกหรือผู้จำหน่ายมีสุขอนามัยที่ไม่เหมาะสมก็ไม่ควรซื้อเครื่องดื่มนั้นมารับประทาน และควรสังเกตว่า น้ำผลไม้เหล่านั้นมีการรักษาในสภาพเย็นตลอดการจำหน่ายหรือไม่

หากผู้บริโภคไม่แน่ใจในคุณภาพหรือความปลอดภัยของอาหาร หรือพบเห็นผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ได้รับความปลอดภัยจากการบริโภค ขอให้ร้องเรียนมาได้ที่สายด่วน อย. โทร. 1556 หรือ E-mail: 1556@fda.moph.go.th หรือ ตู้ปณ. 1556 ปณฝ. กระทรวงสาธารณสุข จ.นนทบุรี 11004 หรือร้องเรียนผ่าน Oryor Smart Application หรือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ